

Ett koordinerat Europeiskt djurvälärdsnätverk (EUWelNet)

Exekutiv sammanfattning

Titel

Exekutiv sammanfattning av projektet **Ett koordinerat Europeiskt djurvälärdsnätverk (EUWelNet)**

Författare

Isabelle Veissier, Inra

Marek Spinka, IASP

Bettina Bock, WU

Xavier Manteca, UAB

Harry Blokhuis, SLU

Översatt från engelska av Birgitta Staaf Larsson

Datum: 22 december 2013

Förslagsinfordran SANCO 2012/10293

EUWelNet projektet visar vägen till ett Europeiskt nätverk av referenscentrum för djurvelfärd

Kontext

Skapandet av ett europeiskt centrum för djurskydd och djurvelfärd föreslogs först i gemenskapens handlingsplan för djurskydd och djurvelfärd 2006-2010¹. Idén utarbetades år 2009 i en rapport² från Europeiska kommissionen. Detta åtföljdes av en konsekvensbedömning³, där kommissionen föreslog ett europeiskt nätverk för referenscentrum för djurskydd och djurvelfärd (ENRC) bygger på befintliga resurser. Europaparlamentet⁴ anser att ett europeiskt samordnat nätverk för djurskydd bör inrättas inom ramen för befintliga EU eller medlemsstaternas institutioner och att nätverket bör utse en institution som samordningsorgan.

År 2013 antog kommissionen ett förslag om offentlig kontroll⁵ där "referenscentrum för djurskydd" definieras för att stödja verksamheten i kommissionen och i medlemsstaterna i samband med tillämpningen vid fastställandet av djurskyddsbestämmelser.

De planerade uppgifterna för dessa centra är att:

- tillhandahålla vetenskapligt och tekniskt kunnande (t.ex. i samband med en särskild lagstiftning eller utveckling och tillämpning av djurvelfärdsindikatorer);
- utveckla metoder för bedömning och förbättring av djurvelfärden att användas för kommersiella eller vetenskapliga ändamål;
- genomföra utbildningar till förmån för nationell vetenskaplig stödpersonal, anställda vid behöriga myndigheter och till experter från tredje land;
- sprida forskningsresultat och tekniska innovationer och samarbeta med EU:s forskningsorgan på de områden som omfattas av deras uppdrag;

Dessa uppgifter är mycket lika dem som föreslås i EU:s djurskyddsstrategi 2012-2015⁶. Den föreslagna förordningen beskriver dock inte specifikt eller definierar en samordningsstruktur för referenscentrum för djurskydd.

I mars 2010 utlyste kommissionen en förslagsinfordran (SANCO 2012/10293) för att undersöka möjligheten för ett resursnätverk för att förbättra implementeringen av EU:s djurskyddslagstiftning genom kunskapsstrategier. Utlysningen gick till EUWelNet-teamet som genomförde projektet under 2013.

---

¹ Community Action Plan on the Protection and Welfare of Animals 2006-2010 (COM(2006) 13)

² Olika möjligheter till djurskyddsmärkning och inrättandet av ett europeiskt nätverk för referenscentrum för djurskydd och djurs välbefinnande. KOM (2009)584 slutlig.

³ Commission staff working document impact assessment report SEC(2009)1432.

⁴ European Parliament on evaluation and assessment of the Animal Welfare Action Plan 2006-2010 (2009/2202(INI)).

⁵ KOM(2013) 265 final

⁶ KOM(2012) 6 final

Mål för EUWeNet

EUWeNet undersökte genomförbarheten av ett samordnat resursnätverk och hade fyra huvudmål:

1. Att etablera ett konsortium och samordna förstudien;
2. Att identifiera flaskhalsar och svårigheter i implementeringen av EU:s djurskyddslagstiftning;
3. Att utveckla och testa kunskapsstrategier;
4. Att genomföra en övergripande analys och formulera rekommendationer om genomförbarheten och villkoren för ett europeiskt nätverk.

Tillvägagångssätt

EUWeNet skapade ett konsortium bestående av **sexton universitet** och **tio forskningsinstitut och tekniska institut** från **sexton EU-länder**. Alla parter hade omfattande vetenskaplig kompetens inom relevanta och kompletterande discipliner (etologi, veterinärmedicin, djurproduktion, sociologi, etc.), erfarenhet av kunskapsöverföring, utbildning, dialog mellan vetenskap och samhälle samt erfarenhet av ett effektivt samarbete sedan tidigare.

Tre EU-författningar valdes som exempel att fokusera på i detta projekt:

- Rådets direktiv 2008/120/EG av den 18 december 2008 om fastställande av lägsta **djurskyddskrav vid svinhållning** (grisdirektivet).
- Rådets direktiv 2007/43/EG av den 28 juni 2007 om fastställande av minimiregler för **skydd av slaktkycklingar** (slaktkycklingdirektivet).
- Rådets förordning (EG) nr 1099/2009 av den 24 september 2009 om **skydd av djur vid tidpunkten för avlivning** (slaktförordningen).

Ett delprojekt i arbetsplanen var utformad för att **identifiera problem och flaskhalsar** i implementeringen av författningarna. Organisationen och strukturen i implementeringsprocessen har kartlagts i **tio fokusländer** (Rumänien, Italien, Sverige, Slovakien, Storbritannien, Nederländerna, Polen, Spanien, Frankrike och Tyskland). Nationella och europeiska inspektionsrapporter har analyserats för att förbättra förståelsen för graden av implementering och efterlevnad. Detta följdes upp med intervjuer med företrädare för berörda offentliga och privata aktörer i sex länder (Storbritannien, Nederländerna, Spanien, Italien, Polen och Rumänien). Intervjuerna fokuserade på åtgärder som vidtagits för att underlätta implementering och för att ta itu med flaskhalsar, särskilt med tanke på betydelsen av uppdaterade kunskapsstrategier och den roll som ett framtida nätverk skulle kunna spela.

I ett parallellt delprojekt **utformades och testades** olika typer av **kunskapsstrategier** i förhållande till de tre rättsakterna. Dessa inkluderar **webbaserade nätverksverktyg, en webbkurs, faktablad och standardrutiner**. Dessa strategier var inriktade på behöriga myndigheter, producenter, veterinärer, djurskyddshandläggare och livsmedelsföretagare.

Även om det inte var möjligt att slutgiltigt avgöra om strategierna påverkat själva djurvälståndet på grund av den korta projektiden, har den troliga nyttan bedömts genom:

- användande av frågeformulär i slutet av träningen för att bedöma resultatet hos deltagarna;
- att jämföra resultaten från två enkäter, en före och en annan efter träningen, för att bedöma kunskapsinhämtandet;
- att bedöma nivån på antagandet av de standardrutiner som föreslås av projektet.

Ett antal **befintliga europeiska nätverk** (EFSA, ECDC etc.) **studerades** också **som tänkbara modeller** för att organisera ett framtida nätverk (med hjälp av information från hemsidor och intervjuer med nyckelpersoner). **Scenarier för att organisera** ett framtida djurvälståndsnätverk utformades och deras styrkor och svagheter bedömdes utifrån fem kriterier: ekonomiska, politiska, sociala, organisatoriska och tekniska aspekter. Potentiella medlemmar i ett framtida nätverk identifierades dessutom genom en enkät som skickats till partners i EUWelNet projektet.

Som en viktig kompletterande komponent till EUWelNets kunskapsnätverk bildades en oberoende **rådgivande grupp** (som består av lantbrukare, återförsäljare, industrin, behöriga myndigheter, icke statliga organisationer etc.) i ett tidigt skede. Gruppen möjliggjorde insamling av åsikter från ett brett spektrum av berörda parter, stödde konsortiet att samla nödvändig information och återkopplade under förstudien samt underlättade att förstå den potentiella rollen och funktionen en rådgivande grupp kunde ha i ett framtida nätverk. Den rådgivande gruppen kunde också informera näringen om projektets framsteg och resultat.

Regelbundna kontakter mellan konsortiet och den rådgivande gruppen, två möten med EUWelNet partners med alla medlemmar i den rådgivande gruppen och två integrationsmöten för alla parter möjliggjorde omfattande diskussioner om framsteg, resultat och planering. Specifika frågor, såsom situationen för aktörer i ett framtida nätverk och de kvalifikationer som krävs för dess medlemmar, diskuterades också.

Den information och kunskap som genereras av ovanstående aktiviteter användes för att utforma rekommendationer för inrättandet av ett framtida djurvälståndsnätverk.

Resultat och rekommendationer

Processen för implementeringen av EU:s djurskyddslagstiftning **är organiserad på olika sätt i medlemsstaterna**. Följaktligen kan nationella och regionala författningar som omfattar EU:s direktiv variera avsevärt. Även om implementeringen sker mer smidigt i vissa länder än i andra, fanns det problem i alla de studerade länderna att uppfylla kraven i de tre studerade rättsakterna.

Intervjuer hos näringen visade att **offentlig-privat samverkan spelar en avgörande roll** i utvecklingen av stöd (t.ex. tillämpad forskning), underlättande av en bred spridning av kunskap och tillhandahållande av skraddarsydd information och utbildning av målgrupper.

I allmänhet togs de **kunskapsstrategier som testats i EUWelNet emot mycket väl**, hade en positiv effekt på kunskapsnivån hos mottagarna och visade en hög grad av förbättring. EUWelNet visade också på värdet av att utveckla olika typer av kunskapsstrategier och nyttan av att producera dem på olika språk.

Det visade sig också att intresset för att delta i ett framtida nätverk är hög bland kunskapsleverantörer (dvs. forskningsinstitut, universitet).

Sammantaget tyder dessa resultat tydligt att ett sådant samordnat nätverk skulle kunna spela en signifikant roll för att övervinna svårigheter och flaskhalsar i implementeringen av EU:s djurskyddslagstiftning. Resultaten bevisade också principen att ansträngningarna i ett övergripande europeiskt nätverk av kunskapsleverantörer framgångsrikt kan samordnas för att dela kunskap och teknisk expertis och för att utveckla effektiva kunskapsstrategier.

De viktigaste målen för EU:s djurskyddslagstiftning är att skydda djurens välbefinnande, att säkerställa rättvisa förutsättningar för företagare och för att skapa förtroende hos EU:s konsumenter om de djurskyddsnormer som implementerats.

Sålunda bör uppdraget för ett framtida koordinerat europeiskt djurskydds nätverk vara:

***att bidra till att värna djurvälzfärden i Europa
genom att stödja behöriga myndigheter och andra berörda parter i implementeringen av
EU:s lagstiftning***

Mer specifika **mål** kan beskrivas på följande sätt:

1. Att **underlätta en konsekvent implementering** av EU-lagstiftning genom att:
  - identifiera svårigheter och flaskhalsar samt relaterade risker för djurvälzfärden;
  - utveckla kunskapsstrategier för att övervinna svårigheter och flaskhalsar;
  - utveckla harmoniserade verktyg för att implementera djurskyddslagstiftningen;
  - utforma och genomföra utbildningar för anställda vid behöriga myndigheter och experter från tredje land.
2. Att **genomföra och samordna studier** om välbefinnande på djur, om metoder och indikatorer för att bedöma välfärd och på förbättringsstrategier för djurens välfärd.
3. Att **överföra kunskap** till näringen genom att:
  - öka näringens medvetenhet, engagemang och samarbete i hanteringen av djurvälzfärdsfrågor, med särskilt fokus på primära intressenter (t.ex. lantbrukare när det gäller lantbrukets djur);
  - bygga strukturer och processer för att aktivt utbyta kunskap och expertis i samband med implementering av EU-lagstiftning;
  - tillhandahålla vetenskapligt och tekniskt stöd till nationella stödorgan om risker för djurs välbefinnande och indikatorer samt om bästa praxis för att lindra eller lösa välfärdsproblem;
  - sprida forskningsresultat och tekniska innovationer.

För att uppfylla målen är det viktigt att nätverket inför **effektiva arbetsätt**, bland vilka följande anses särskilt viktiga:

- Stimulera ett öppet samarbete mellan medlemmarna och uppmuntra offentligt - privat samarbete.
- Förverkliga gemensamma mål, ha en effektiv resursanvändning och undvika onödig konkurrens och dubbelarbete. Rollen för "generalförsamlingen", där alla partner möts skulle kunna formaliseras ytterligare som en diskussionsplattform med strategiskt beslutsfattande.
- Utveckla, använda och upprätthålla en integrerad webbaserad kommunikations- och styrplattform.
- Upprätta tydliga rutiner och strukturer för prioritering och fördelning av arbete såväl som för ansvar och rapportering.
- Inrätta en extern, kompletterande rådgivande grupp i ett tidigt skede. Regelbundna kontakter med den rådgivande gruppen och ett intensivt deltagande av andra intressenter i nätverkets verksamhet skulle bidra till öppenhet och förtroende för organisationen och verksamheten.
- Utveckla ett kommunikations-/spridningssystem som säkerställer ett effektivt tvåvägs informationsflöde mellan EG, nätverket och andra intressenter.

Nätverket skulle kunna bestå av **kärnmedlemmar och associerade partners**, som arbetar med specifika projekt.

Kärnmedlemmar bör vara objektiva kunskapsleverantörer eftersom de har en central roll i informationsflödet inom medlemsstaterna, det vill säga med de olika aktörerna inom djurskyddsområdet (behöriga myndigheter, producenter, icke statliga organisationer, befintliga nätverk etc.).

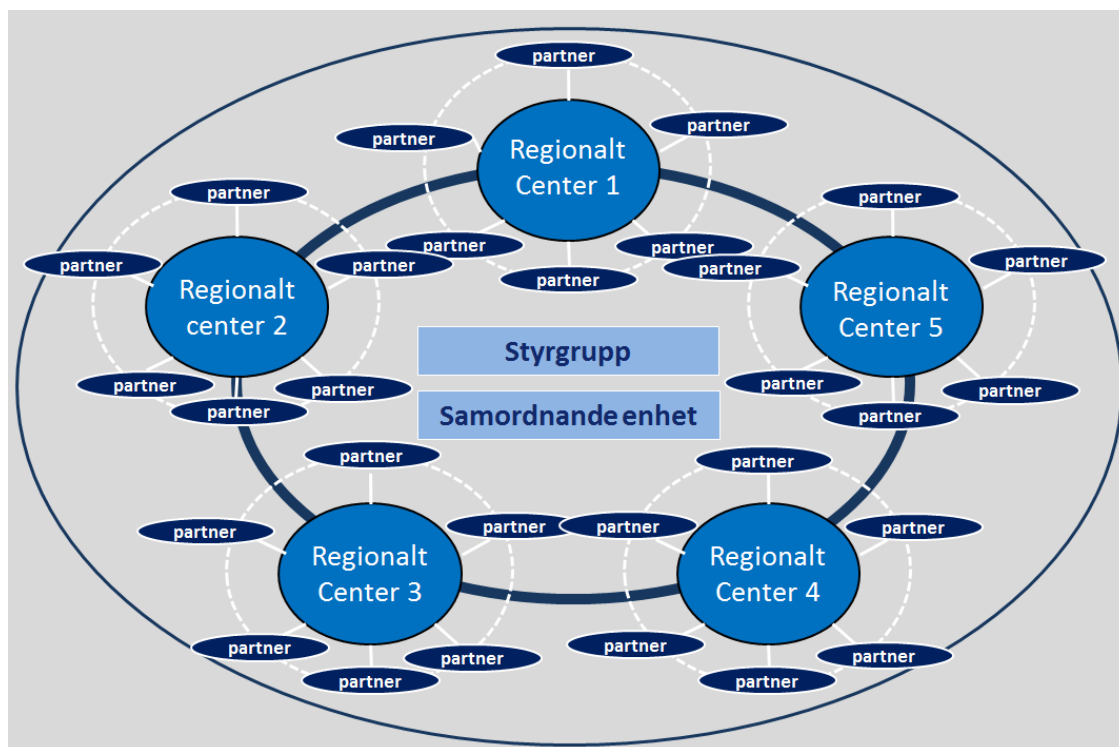
Medlemmar och samarbetspartners måste visa hög kompetens inom djurvälstånd (publikationer, forskningsinflytande, utbildningsresultat, bevis på nätverkserfarenhet, ledarskap etc.) såväl som en opartisk medvetenhet om branschens problem och behov. Tvåvägsdialog mellan kunskapsleverantörer och alla aktörer inom djurskyddet måste uppmuntras.

Medlemskapet ska vara flexibelt för att:

- ta hänsyn till nya frågor (nätverket ska kunna inkludera nya medlemmar och bilda arbetsgrupper för att lösa specifika uppgifter);
- optimera användningen av den expertis som finns i hela unionen och ta hänsyn till utvecklingen, såsom nya centrum av experter och innovationer;
- kanalisera resurser där de behövs efter svårighetsgrad, omfattning och brådskande djurskyddsfrågor, regionala skillnader i implementering etc.

På grundval av en bedömning av relativa styrkor och svagheter i de olika scenarier som studerats, rekommenderar vi en **organisation som bygger på ett "regionalt scenario"** med

några regionalt baserade referenscentrum (4-5 regionala centra, t.ex. 1 östra, 1 norra, 1 södra, 1 västra, 1 centraleuropeiska) som arbetar med regionala partners (se schematisk illustration).

Effektivt samarbete och kunskapsdelning kräver förtroende. En **regional struktur på nätverket** skulle minska språkbarriärer och göra det möjligt för regionala och kulturella skillnader som ska beaktas och därigenom stödja utvecklingen av förtroendet mellan berörda aktörer och myndigheter i respektive region. Regionala referenscentrum bör omfatta alla ämnen (djurarter eller frågor), men kan vara specialiserade på ett specifikt ämne på grund av regionala förhållanden. En regional organisation riskerar fragmentering och isolering, därför är effektiv interregional kommunikation och samarbete avgörande. Detta scenario ger en bra balans mellan lokala initiativ (baserat kring regionala referenscentrum) samt behovet av övergripande samordning.

Den **samordnande enheten** skulle omfatta företrädare från referenscentra och från kommissionen. En sådan organisation anses mest sannolik för att säkerställa tillit och förtroende samtidigt som den underlättar samordning och smidig kommunikation mellan medlemsstaterna och kommissionen.

I ett optimalt scenario skulle den totala kostnaden bli omkring **7,1 miljoner euro** per år för 5 referenscentrum och en samordnande enhet (detaljerad beräkning och hypotes finns i delrapport 6).

Pilotprojektet EUWeINet identifierade tre viktiga aktiviteter för ett framtida nätverk. Dessa beskrivs kortfattat nedan.

Viktiga aktiviteter för ett framtida nätverk

Att samla information för att identifiera problemområden och föreslå arbetsplaner

För att styra och prioritera nätverkets aktiviteter, är identifiering av specifika flaskhalsar och svårigheter inom olika djurhållningar som försvårar implementering av lagstiftning ett viktigt krav. Uppmärksamhet måste ägnas åt mångfalden bland producenter och regioner.

Flera informationskällor ska användas för kontinuerlig övervakning av implementering, flaskhalsar och välfärdsstatus i medlemsstaterna, t.ex. nationella inspektionsrapporter, Europeiska FVO revisioner och andra djurvälståndrapporter producerade av ansvariga ministerier, icke statliga organisationer, myndigheter och forskare.

Samla befintlig information med proaktiv inventering av flaskhalsar och problem som slutanvändare (jordbrukare, slakterier, transportörer, behöriga myndigheter) har upplevt är särskilt viktigt i länder med få offentlig-privata nätverk och där kunskapsinstitutioner har svagare relationer med slutanvändarna.

Den samordnande enheten kommer att använda denna information för att prioritera problemområden och föreslå särskilda arbetsplaner för nätverket.

Framtagandet av statistik på EU-nivå skulle också kunna användas för att jämföra specifika välfärdsproblem på regional, nationell och gårdsnivå.

Att inkludera frågor som hållbarhet, produktionskostnader, lönsamhet etc. skulle möjliggöra hänsynstagande av djurvälstånd i en bredare teknisk-ekonomisk kontext, och därmed underlätta implementeringen av välfärdsparametrar.

Dela kunskap och producera utbildnings- och informationsmaterial för att övervinna identifierade problem

Utifrån erfarenhet av EUWelNet, kan nätverket samla in och utbyta kunskap och expertis om:

- a) varför en särskild lagstiftning kan förbättra djurvälstånden (t.ex. varför gruppållning är bättre för soggans välfärd),
- b) hur den kan implementeras bäst med bästa praxis (t.ex. typ av bökbart material för grisar) och
- c) kopplingar mellan välfärdsförbättringar och sannolika ekonomiska, djurhållnings- och andra förbättringar (t.ex. minskade veterinärkostnader, ökad produktkvalitet).

Kunskap samlas in genom litteraturstudier, expertmöten, workshops och regelbunden kontakt med andra kunskapsnätverk, myndigheter, berörda organisationer, intressenter och nätverkets rådgivande grupp. Annat "kunskapsmaterial" inkluderar bästa praxis, träning och utbildningsmaterial, riktlinjer för implementering av särskild lagstiftning, fotografier, audiovisuella resurser etc.

Allt material skulle behöva uppdateras regelbundet och göras tillgängligt på flera språk.

Säkerställa spridning och utbyte av kunskap

Nätverket utgör den samlade kunskapen och kompetensen på två huvudsakliga sätt. För det första skulle en databas (lager) utvecklas med information om flaskhalsar, välfärdsstatus och problem samt material för kunskapsöverföring som lätt kan nås av intressenterna. För det andra, med hjälp av särskilda kunskapsstrategier skulle nätverks expertkunskap proaktivt kunna spridas till slutanvändare och förmedlare som veterinärer, revisorer och andra rådgivare. Strategierna omfattar en rad olika format som är lämpliga för specifika målgrupper, till exempel en interaktiv webbplats, e-lärande verktyg, utbildningar, särskilda seminarier, faktablad, samt att författa artiklar till jordbrukspress och branschtidskrifter etc.

Kunskapsöverföringsstrategier uppskattas och användas mer sannolikt om de uppmuntrar till en ömsesidig dialog, klargör syftet med lagstiftningen, beskriver fördelar för djur och producenter och tydligt förklarar hur man ska implementera den. Till exempel kan en gemensam utbildning av

djurskyddshandläggare, djurhållare och veterinärer i medlemsstaterna minska arbetsbelastningen, underlätta utbyte och spridning av bästa praxis och förbättra harmoniseringen.

Därefter kommer effekterna av de olika kunskapsstrategierna att utvärderas på fyra olika nivåer: användarnas reaktioner, deras kunskapsvinster, förändring i beteende och effekterna på djurvälståndet.

Slutsatser

Samhällets krav på förbättrad djurvälståndet hos lantbrukets djur är **allt viktigare** och måste förverkligas inom **ekonomiskt lönsamma och miljövänliga** produktionssystem. Effektiv kunskapsförmedling och innovativa strategier är avgörande för att uppfylla välfärdskraven inom ramen för dessa begränsningar.

EUWelNet har visat att ett samordnat nätverk av universitet och forskningsinstitut kan arbeta framgångsrikt tillsammans och **leverera ett värdefullt stöd för implementering** av EU:s djurskyddslagstiftning. EUWelNet identifierade effektivt svårigheter och flaskhalsar och har skapat innovativa kunskapsstrategier för att övervinna dem.

Ett framtida nätverk baserat på detta koncept skulle stödja kunskapsutbyte och gemensamma investeringar i kunskapsskapande bland nyckelaktörer och myndigheter genom hela den europeiska livsmedelskedjan. Det skulle också fungera som en tankesmedja och kontaktpunkt för samverkan och innovation.

Detta kommer inte bara att **förbättra djurens välfärd** utan också **öka prestanda, produktkvalitet** och **konkurrenskraft** för de europeiska djurproducenterna.

Mot bakgrund av resultaten från EUWelNet och de ytterligare fördelar som beskrivs här, rekommenderar konsortiet och dess rådgivande grupp starkt att ett sådant nätverk bör upprättas, med en tillräcklig årlig budget och med ett uppdrag att bidra till att skydda och förbättra djurvälståndet i Europa genom att stödja behöriga myndigheter och andra berörda parter i implementeringen av EU:s lagstiftning.